

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА 2007 - 2013 г.

www.ope.moew.government.bg

“Препоръки за актуализиране на Плана за действие за есетровите риби в българските акватории на река Дунав и Черно море ”

Заключителна работна среща на Консултативен съвет по проекта

Александър Бърдаров
- експерт законодателство и нормативна база

24 февруари 2015 г.

Съществуващ План за действие за есетровите риби в българските акватории на река Дунав и Черно море

- Разработен в периода 2001 – 2003 г. в рамките на Договор между МОСВ и Института по зоология при БАН.
- Първият по рода си план за България и първият в Европа разглеждащ ползването и опазването на есетровите риби.
- Разработен от научен колектив – водещи специалисти в областта на ихтиологията в България.
- Продължителност – 10 г. (т.е. до края на 2014 г.).
- В обхвата му са включени 6-те вида есетрови риби срещащи се или срещали се в българските акватории на р. Дунав и Черно море.
- Главна цел – “Възстановяване на стабилни популации от всичките 6 вида есетрови риби”.

Актуализация на Плана – нормативна уредба

- Обща рамка – ЗБР и по-специално Раздел VII от него.
- Наредба № 5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на Планове за действие за растителни и животински видове.

Регламентират съдържанието, процеса на разработване и промяна на Плановете за действие

- Специален формат на План за действие за животински видове – приет от *Национален съвет по биологичното разнообразие (14.09.2012 г.)*

Основа за направените препоръки

- Опит на проекта и резултати/ продукти от изпълнението му:
 - анализ на нормативната уредба касаеща есетровите риби и препоръки за актуализирането ѝ;
 - анализ на съществуващият *План за действие*;
 - събрани научни проучвания и материали свързани с есетровите риби;
 - анализ за достатъчност на Националната мрежа от защитени територии във връзка с опазване на есетровите риби, препоръки и мерки ;
 - обсъждания и предложения от предходните срещи на Консултативния съвет.
- Action Plan for the conservation of Sturgeons (Acipenseridae) in the Danube River Basin (2005)

Препоръки по структурата и съдържанието

В максимална степен да бъде следван приетият от НСБР формат за разработване на Планове за действие за животински видове

Особености и акценти:

- Специален природозащитен статут на есетровите произтичащ от разпоредбите на CITES конвенцията.
- Комплицирана институционална рамка.
- Специфика на заплахите и лимитиращите фактори – търговия с хайвер и други продукти; социално-икономически измерения.
- Аквакултурно производство.
- Международно измерение на проблемите по опазване.

Препоръки по съдържанието - цели

- Основна цел – в посока подобряване на природозащитния статус на есетровите риби.
- Второстепенни цели – да се имат предвид:

Осигуряване на законовата защита и адекватното управление чрез поддържане и възстановяване на есетровите популации и местата за размножаване.

Подобряване на информационната основа в т.ч. чрез научни изследвания и мониторинг за анализ, формиране и вземане на управленски решения.

Координиране на работата и обмена на информация между заинтересованите институции и организации на национално и международно ниво.

Повишаване на осведомеността и природозащитната култура на различните целеви групи.

Препоръки за природозащитни дейности

- Законодателни и управленчески
- Пряко опазване и възстановяване на вида и местообитанията му
- Изследвания и мониторинг
- Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида

Препоръки за природозащитни дейности – законодателни мерки

- **Мярка/ дейност:** Включване на видовете моруна (*Huso huso*), руска есетра (*Acipenser gueldenstaedtii*) и пъстругата (*Acipenser stellatus*) в Приложение III на ЗБР.

Алтернативно:

- **Предложение за дългосрочна съвместна Заповед на Министъра на околната среда и водите, Министъра на земеделието и храните за продължаване на забраната за улов на есетрови в българския участък на р. Дунав и Черно море.**

(Осигуряване на по-строга защита за есетровите риби в нац. Законодателство)

- **Мярка/ дейност:** Приемане на забрана за въвеждане на есетрови хибриди в българската акватория на р. Дунав и Черно море.

(Запазване на генетичната чистота на естествените есетрови популации и намаляването на натиска върху тях от конкурентни видове.)

Препоръки за природозащитни дейности – управленчески мерки

- **Поставяне под режим на защита на важните за есетровите риби речни участъци чрез механизмите на ЗБР (защитени територии и зони) и Закона за водите (зони за защита на водите).**
(Създаване на нови и/или разширяване на съществуващи ЗТ и зони и въвеждане на забрани целящи опазване на местата за размножаване на есетрите в т.ч. забрана за инсталация на водни съоръжения и нови диги, забрана за драгиране и други дейности по речното дъно, забрана за риболов и др.)
- **Интегриране на целите свързани с опазване на есетровите риби в ПУ на ЗТ и зони както и други стратегически документи.**
- **Повишаване на капацитета на териториалните структури на ИАРА, РИОСВ, МВР, Агенция „Митници“ и БАБХ за осъществяване на контрол.**
(Подобряване на знанията, уменията и материалната база на пряко ангажираните институции за осъществяване на контрол по спазване на режимите касаещи есетровите риби.)

Препоръки за природозащитни дейности – управленчески мерки

- **Подобряване на контрола по спазване на действащите режими за опазване, ползване и търговия с есетровите риби в т.ч. контрол на браконьерството, контрол на любителския и стопанския риболов, контрол на пазара, контрол на внасянето на неместни видове и хибриди.**
- **Създаване и прилагане на ясна система за контрол на веригата за доставки и пазарно разпознаване на есетровите продукти от аквакултурно производство и тези от естествените популации (чрез подходящо регистриране, етикетиране и др.).**
- **Създаване и поддържане на единен електронен регистър за есетровите риби.**

Препоръки за природозащитни дейности – управленчески мерки

- **Въвеждане на стимули за производство на хетерогенен зарибителен материал от есетрови риби с доказан дунавски произход.**
(Подобряване на възможностите за изпълнение на дейности по зарибяване с есетрови.)
- **Въвеждане на допълнителни стимули за производство на есетрова аквакултура предвид спецификата на производството и по-дългия период на възвръщаемост на инвестициите.**
- **Осигуряване функционирането на Консултативен съвет по прилагането на Плана.**
- **Международно сътрудничество – обмяна на опит, единна система за маркиране, съвместен мониторинг, участие в срещи и съвместни проекти.**

Препоръки за природозащитни дейности – преки консервационни дейности

- **Реализиране на национална програма за зарибяване с маркиран хетерогенен зарибителен материал с доказан дунавски произход.**
- **Разработване и изпълнение на програма за реинтродукция на шипа и немската есетра.**
- **Прилагане на мерки от ПУ на ЗТ и зони насочени към възстановяване/ поддържане на важните за есетрите места.**
- **Подобряване на екологичното състояние на важните за есетровите риби екосистеми.**

(Подобряване на естествената среда на живот на есетровите: намаляване на замърсяването Черно море, р. Дунав и притоците му и спиране на източниците на замърсяване; прилагане разпоредбите на Рамковата Директива за водите.)

- **Осигуряване връщането на есетрови риби попаднали като прилов при стопански риболов в р. Дунав/ Черно море.**

Препоръки за природозащитни дейности – изследвания

- Проучване и картиране на размножителните местообитания на есетрите в българския участък на р. Дунав.
- Проучване на популационните характеристики (в т.ч. численост, възрастови и полова структура, хранителен спектър и др.) на есетровите риби в р. Дунав и Черно море.
- Изследване на движенията на възрастните индивиди в р. Дунав с помощта на радиотелеметрия.
- Създаване генна банка за есетровите, лабораторни и полеви протоколи за генетична идентификация на видовете.
(Съхраняване на генетичен материал; възможности за определяне на видовата принадлежност на биологичен материал /хайвер и месо/ чрез изготвяне на референтни проби за идентификация. Изясняване на генетичната структура на популациите.)
- Проучване на есетровите хибриди и неместните видове, и анализ на въздействието им върху дивите популации.

Препоръки за природозащитни дейности – мониторинг

- **Изпълнение на програма на мониторинг на есетровите риби обвързана с Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие в т.ч.:**
- Мониторинг на потенциалните мръстилица за установяване на хайвер и новоизлюпени личинки.
- Мониторинг на различни участъци от р. Дунав за установяване на ювенилни екземпляри.
- Ангажиране на професионалните рибари в събиране на мониторингова информация, чрез въвеждане на стимули.
- Проучване (чрез анкетни карти и пряко участие в стопански риболов) и анализ на прилова на есетрови риби.
- **Мониторинг на вътрешния пазар и анализ на незаконната търговия с есетри и есетрови продукти.**

Препоръки за дейности по повишаване на осведомеността, природозащитната култура и уменията

- Издаване и разпространение на информационни материали насочени към специфични целеви групи (широка общественост, риболовци, институции, ученици) .
- Поставяне на информационни табели за есетрите в населените места по р. Дунав и/или в близост до ключови места за опазването им.
- Поддържане на информационен портал за есетровите риби.
- Осъществяване на мултимедийно представяне, лекции, филми и подвижни изложби представящи есетрите и нуждите от тяхното опазване в населените места по цялата дължина на българския сектор на р. Дунав.
- Разработване и прилагане на образователни пакети (презентации, интерактивно обучение, игри, излети и др.) за повишаване на знанията и интереса сред децата (6 – 15 г.).

Препоръки за дейности по повишаване на осведомеността, природозащитната култура и уменията

- **Специализирано обучение на служителите на МОСВ, ИАРА, МВР и Агенция Митници по прилагане на разпоредбите на CITES, Закона за биологичното разнообразие и поднормативната уредба касаещи търговията с есетри и продукти от тях.**
- **Провеждане на кампании по информиране на потребителите за изискванията за етикетиране на продукти от есетрови риби.**
- **Организиране на срещи с местни риболовци за запознаване с проблемите по опазване на есетрите, действащите режими за ползване и представяне на възможности за алтернативна заетост.**
- **Изработка и разпространение чрез медиите на клипове и радиосъобщения популяризиращи режимите.**
- **Осигуряване на подкрепа за музеи, читалища и информационни центрове за създаване/ поддържане на сбирки свързани с есетровите риби.**

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.”
www.ope.moev.government.bg

Благодаря Ви за вниманието!

